

Motion till riksdagen

1989/90:Bo67

av Lars Werner m fl. (vpk)

med anledning av prop. 1989/90:144 Räntebidrag
och bostadsbidrag för år 1991 m.m.

I väntan på en bostadspolitisk proposition senare i vår lämnas i denna proposition vissa provisoriska förslag till försämringar av stödet till hyres- och bostadsrätter till följd av skatteomläggningen och till förstärkningar av bostadsbidragen för att i någon mån kompensera skatteomläggningens fördelningspolitiska brister. Provisorierna är tänkta att gälla under 1991.

Vpk:s principiella syn på bostadsfinansieringen

Enligt vpk:s mening har alla rätt till en bra bostad till rimlig kostnad. Detta att bostaden är en social rättighet jämförbar med utbildning och vård innebär att vpk finner det riktigt att bostaden till stor del bekostas via den gemensamma ekonomin (transfereringar). Bostaden är för viktig för att tas om hand av det marknadsekonomiska spelet. Bostaden är inte och får inte bli någon handelsvara. Därför vill vi från vpk:s sida i mesta möjliga mån befria bostadsmarknaden från spekulationsinslag.

Därför kräver vi t ex. hembud och priskontroll för alla bostadsrätter.

Ett nytt bostadsfinansieringssystem bör konstrueras utifrån principen om bostaden som social rättighet. En socialt acceptabel bostadskostnad bör slås fast och ställas i relation till hushållets inkomst. Vi förordar hyresgäströrelsens gamla regel att hyran för en nybyggd tvåa inte får överstiga 15 % av en normal industriarbetares löneinkomst. Vi menar att bostadssubventionerna i framtiden bör koncentreras till det spekulationsfria boendet och att en överkonsumtion (stora, lyxiga hus och lägenheter) inte skall subventioneras.

Vpk:s syn på skatteomläggningen och boendekostnaderna

Vpk anser att boendet får bära en alltför hög andel av skatteomläggningens finansiering om regeringens folkpartiförslag förverkligas. Socialdemokraterna brukar hävda vikten av en social bostadspolitik, men det som nu sammantaget presenterats i ett antal propositioner kan inte betecknas som socialt och inte som bostadspolitik.

Vpk har i skattemotionen avvisat:

- * Moms på vatten-avlopp-sophämtning
- * Moms på energi för uppvärmning
- * Moms på fastighetsskötsel
- * Skatt på fastighetsskötsel i egen regi
- * Moms på fjärrvärme.

Den föreslagna fastighetsskatten accepteras övergångsvis men från 1992 bör fastighetsskatten baseras på ett bruksvärde och tillfalla kommunerna helt eller delvis.

Mot. 1989/90
Bo67

Ett investeringsbidrag som kompenserar den höjda byggmomsen för permanentbostäder aviseras i proposition 1989/90:144. Förslaget väcktes av boendekostnadsutredningen som dock till att börja med föreslog att bidraget skulle kompensera hela byggmomsen.

Vpk föreslår i skattemotionen att riksdagen redan nu uttalar att *hela* byggmomsen skall kompenseras med ett investeringsbidrag för alla åtgärder i permanenta bostäder.

Räntebidrag 1991

Regeringens förslag att provisoriskt höja den garanterade räntan för hyresrätter och bostadsrätter, att försämra räntestödet för förbättring av bostadshus samt att bibehålla och skärpa räntebidragstrappan avvisas med bestämdhet.

Räntebidragstrappan slår mycket hårt mot nyproduktionen av bostäder – den motsvarar en hyreshöjning på ca 200 kr/m² och år. Om inte den nödvändiga nyproduktionen av bostäder ska riskeras måste i första hand räntebidragstrappan slopas och fullt räntebidrag utgå till kostnaden för alla godkända projekt.

Räntestödet för förbättring av bostadshus är viktigt som ett alternativ till ombyggnadslån – inte minst nu när ombyggnadsverksamheten är hårt begränsad. Redan i nuläget är skatteavdragsalternativet fördelaktigare och räntestödet måste bibehållas på minst nuvarande 40 % nivå.

Vid flera tillfällen tidigare har vpk avvisat principen att försämra räntestödet till hyres- och bostadsrätter bara för att skapa "rättvisa" gentemot egnaheemsägarnas minskade avdragsmöjligheter. Det går inte att jämföra hyreskostnader med kostnader för ett sparande i egnahem på detta sätt. Att provisoriskt ändra för 1991 strax innan ett nytt bostadsfinansieringssystem presenteras är dessutom i sig mycket tveksamt.

Bostadsbidragen 1991

Vpk:s förslag vad gäller boendekostnaderna innebär att behovet av höjda bostadsbidrag inte kvarstår. Vi välkomnar dock oberoende av detta förslaget att hushåll utan barn oberoende av ålder ska kunna få bostadsbidrag.

Om regeringens förslag till fördyringar på bostadsområdet går igenom innebär det att en nybyggd trea kommer att kräva en hyra om ca 6 000 kr/mån. Hyreshöjningarna kommer att bli i storleksordningen 40 % 1989–91. Många blir alltmer beroende av de inkomstprövade bostadsbidragen. Höginkomsttagarnas marginaleffekter ersätts av marginaleffekter för låginkomsttagarna. Det är en olycklig utveckling men skydds nätet – bostadsbidragen – är nödvändigt.

Vpk accepterar regeringens förslag till bostadsbidrag som ett provisorium för 1991. Den aviserade översynen av hela systemet bör dock genomföras så att nya bidrag anpassade till de reella boendekostnaderna kan utgå från 1992. Översynen bör särskilt ägna intresse åt marginaleffekterna.

Översynen bör också innebära att åldersgränsen 28 år för hushåll utan barn slopas. För 1991 föreslår vi att bidragsberättigade över 28 år får tillämpa "ungdomsreglerna", när de är fördelaktigare precis på samma sätt som ungdomarna får tillämpa de äldres regler när de är till större nytta.

Vpk föreslår också att övervältringen av bostadssubventioner från staten till kommunerna genom att generella subventioner ersätts av bostadsbidrag kompenseras genom statsbidrag till hela fördyringen 1991 jämfört med 1990. Den långsiktiga lösningen bör vara att staten står för hela bostadsbidragskostnaden. Detta bör ovannämnda översyn också omfatta.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grunderna för ett nytt bostadsfinansieringssystem,
2. att riksdagen avslår förslaget att 1991 bibehålla och skärpa räntebidragstrappan,
3. att riksdagen avslår förslaget att försämra räntestödet vid förbättring av bostadshus,
4. att riksdagen avslår förslaget att 1991 höja den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättshus,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av bostadsbidragssystemet,
6. att riksdagen beslutar att bostadsbidragsberättigade hushåll utan barn 1991 får tillämpa fördelaktigaste beräkningsmetod oberoende av ålder,
7. att riksdagen beslutar att hela bostadsbidragsfördyringen 1991 belastar statsbudgeten,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en långsiktig lösning vad gäller kostnaden för bostadsbidrag.

Stockholm den 3 maj 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Jan Strömdahl (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)